

94 (477)
J-90

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

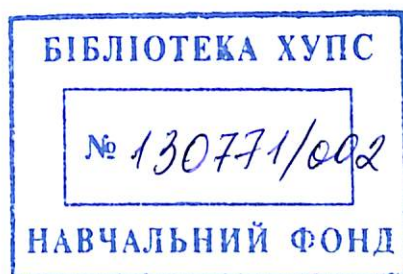
НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

94(477)
J-90

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ФІНАНСІВ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Навчальний посібник

Харків
2016

УДК 940 (477)

ББК ТЗ (4 укр)

I-90

Авторський колектив: В. А. Кротюк, канд. філософ. наук, доцент, І. Г. Мухіна, канд. істор. наук, доцент, О. Ю. Панфілов, док. філософ. наук, проф., Я. О. Шаталова, М. А. Шум, канд. економ. наук, доцент.

Затверджено до видання вченою радою Харківського інституту фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету
(протокол № 18 від 20.05.2016 р.)

Рецензенти:

Горлач М. І. – доктор історичних наук, професор;

Паюсов К. А. – доктор філософських наук, професор

I-90 **Історія України** : навч. посіб. / В. А. Кротюк, І. Г. Мухіна, О. Ю. Панфілов, Я. О. Шаталова, М. А. Шум. – Харків : ФОП Данилко Н.С 2016. - 526 с.

Підготовлений відповідно до навчальної і робочої програм навчальної дисципліни «Історія України». Висвітлено історичний досвід державного будівництва України від стародавніх часів до сьогодення. Розкрито сутність українських суспільно-політичних, культурних та військово-патріотичних традицій. Вивчення навчального матеріалу посібника сприятиме інтелектуальному розвитку особистості майбутнього економіста, зваженому й об'єктивному підходу до уроків історії української держави.

Посібник допоможе студентам оволодіти методологією історичних підходів до оцінки фактів, подій, особистостей, виявити глибокі причини, витоки та наслідки перемог та невдач у історичному минулому українського народу, виявити об'єктивні обставини у розвитку суспільно-політичних, економічних та культурних процесів та подій, розкрити роль суб'єктивних та об'єктивних факторів у вітчизняній історії.

Рекомендовано для студентів, магістрів, аспірантів та науково-педагогічних працівників Харківського інституту фінансів КНТЕУ.

ISBN 978-966-97579-0-6

УДК 940 (477)

ББК ТЗ (4 укр)

©Кротюк В. А., Панфілов О. Ю., Мухіна І.Г.,
Шаталова Я. О., Шум М. А., 2016

ISBN 978-966-97579-0-6

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ТЕМА 1. КИЇВСЬКА РУСЬ, ЇЇ ПІДНЕСЕННЯ. ВТРАТА ПОЛІТИЧНОЇ ЄДНОСТІ І ДЕРЖАВНОСТІ КИЇВСЬКОЇ РУСІ... 7	
1.1. Науково-теоретичні засади вивчення історії України.....	7
1.2. Первісне суспільство і перші державні утворення на території України. Стародавні слов'яни.....	18
1.3. Утворення та розвиток давньоруської держави – Київська Русь	25
1.4. Військова культура Київської Русі.....	38
1.5. Політичний та соціальний устрій Київської Русі. Причини феодальної роздробленості.....	42
1.6. Київська Русь періоду феодальної роздробленості (кінець XI – середина XIII ст.)	45
1.7. Галицько-Волинська держава – спадкоємиця Київської Русі..	49
ТЕМА 2. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ (XIV-XVI ст.) УКРАЇНА У XVI – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVII ст.	67
2.1. Українські землі під владою Литви та Польщі	67
2.2. Становище українських земель у складі Речі Посполитої..	80
2.3. Виникнення українського козацтва та створення Запорізької Січі.....	87

2.4. Запорозька Січ та її значення в боротьбі за українську державність	93
---	----

ТЕМА 3. НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНА ВІЙНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІД ПРОВОДОМ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО, ЇЇ ПОЛІТИЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ (1648 – 1676 РР.)102

3.1. Причини і наслідки козацько-селянських повстань наприкінці XVI – початку XVII ст.	102
3.2. Періодизація національно-визвольної війни (революції) ..	104
3.3. Національно-визвольна війна під керівництвом Б. Хмельницького (лютий 1648 – серпень 1657 рр.).....	106

ТЕМА 4. УКРАЇНА В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVII СТОЛІТТЯ. «РУІНА»: ЇЇ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СУТЬ І НАСЛІДКИ ..120

4.1. Основні причини поразки національної революції 1648 – 1676 рр.	120
4.2. Наслідки діяльності гетьмана Ю.Хмельницького. Андрусівське перемир'я (20 січня 1667 р.)	123

ТЕМА 5. ГЕТЬМАНЩИНА У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ. ОСТАТОЧНА ЛІКВІДАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....130

5.1. Українська державність наприкінці XVII – на початку XVIII ст. .	130
5.2. Обмеження та ліквідація царизмом автономії України у XVIII ст. .	135
5.3. Розвиток Слобідської України у XVII – XVIII ст. Зруйнування Запорізької Січі.....	139
5.4. Вплив Речі Посполитої на розвиток Правобережної України.	

Гайдамацький рух	142
------------------------	-----

ТЕМА 6. КАПІТАЛІСТИЧНА ЕВОЛЮЦІЯ УКРАЇНИ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ТА АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЙ, ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ У ХІХ СТОЛІТТІ

6.1. Соціально-економічний розвиток України у ХІХ ст.....	153
6.2. Буржуазні реформи в другій половині ХІХ ст. та їх наслідки для соціально-економічного розвитку України.....	156
6.3. Розвиток Західної України у складі Австро-Угорської імперії	172
6.4. Початок українського національного руху протягом ХІХ – початку ХХ ст.	175

ТЕМА 7. УКРАЇНА НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ. УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНА РЕВОЛЮЦІЯ 1917-1920 РР.....

7.1. Україна в революції 1905 – 1907 років	191
7.2. Український національно-визвольний рух напередодні та в роки Першої світової війни	200
7.3. Утворення Української Центральної ради та її діяльність (березень 1917 р. – квітень 1918 р.).....	209
7.4. Діяльність Центральної ради з розбудови української державності та її результати.....	215
7.5. Гетьманат П. Скоропадського. Директорія УНР та ЗУНР.....	226
7.6. Встановлення радянської влади та політика більшовицького уряду України	238

ТЕМА 8. РОЗВИТОК УКРАЇНИ В УМОВАХ УТВЕРДЖЕН-

НЯ ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ (1920-1939 рр.)	249
8.1. Нова економічна політика, її наслідки та причини згорання.....	249
8.2. Індустріалізація та суцільна колективізація в Україні.....	255
8.3. Суспільно-політичне і духовне життя України у міжвоєнний період (1921 – 1939 рр.)	269
8.4. Політика українізації та її наслідки у культурному будівни- цтві у 20 – 30-х роках. «Розстріляне відродження»	302
8.5. Західна Україна у 20 – 30-х роках ХХ ст.	309

ТЕМА 9. УКРАЇНА В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939 – 1945 рр.)

9.1. Українське питання в планах Другої світової війни. Радяніза- ція західноукраїнських земель.....	321
9.2. Підготовка СРСР до війни та початок військових дій	336
9.3. Бойові дії на території України у 1942 р. та встановлення на- цистського окупаційного режиму.....	348
9.4. Рух Опору на території України в роки війни.....	362
9.5. Звільнення України та території СРСР від німецько-фашист- ських загарбників	374

ТЕМА 10. СТАНОВИЩЕ В УКРАЇНІ У ПОВОЄННИЙ ПЕ- РІОД (1946-1953 рр.)

10.1. Повоєнна відбудова та відновлення промисловості напри- кінці 40-х- початку 50-х рр.	401
10.2. Стан сільського господарства у повоєнний період.....	405
10.3. Ідеологічні процеси в Україні наприкінці 40-х рр.	410

ТЕМА 11. СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК
УКРАЇНИ В УМОВАХ «ВІДЛИГИ» ТА В ПЕРІОД ЗАГО-
СТРЕННЯ КРИЗИ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ (1954-1985 рр.)...417

11.1. Україна в умовах десталізації (1956 – 1964 рр.).....417

11.2. Наростання кризових явищ в українському суспільстві в
1965 – 1985 рр.....429

11.3. Україна в період перебудови (1985 – 1991 рр.)444

ТЕМА 12. ВІДРОДЖЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ.
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В
УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ458

12.1. Політичне життя та соціально-економічний розвиток Укра-
їни в умовах державного суверенітету.....458

12.2. Внутрішньополітична ситуація в Україні на початку 2000-х
рр. Помаранчева революція та її наслідки.....467

12.3. Зовнішня політика України на сучасному етапі.....472

ЛІТЕРАТУРА ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ.....481

ДОДАТКИ. ХРОНОЛОГІЧНА ТАБЛИЦЯ.....485

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

Кротюк В. А.
Мухіна І. Г.
Панфілов О. Ю.
Шаталова Я. О.
Шум М. А.

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Видавничий дім "ІНЖЕК"